

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom zastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Kr. Pal.

Preplata a poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godinu. Irvan Carovina više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljaka te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim svojim imenom, davat ćemo za 20 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštariku Vassučević. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrijeme, naka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, naplata Irvana: *Reklamacija*. Ako List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki t. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Corsia Stadion N. 12.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi epial štampaju se il u celosti il u izvadku, nalme prama svojoj vrijednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavu. Ooobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobčena se pisma šaljavu po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 novč., a svaki redak svrhuje 5 novč. iah; od il slučajno opetovanja po što se pogoda oglašnik i odpravničtvo. Dopisi se nevrataju. Uredničtvo i odpravničtvo, oam izvarednih slučajevah, nedopisuje, nego putam svoje Listice.

Od sada nek se šalje predplata i opisi odpravničtvu ili uredničtvu „Naše Sloge“ Corsia Stadion N. 12, Trst. Molimo svu onu gg. kojim smo postali prošli i današnji broj „Naše Sloge“ a nju držati nakane, da nam rečeno brojevo povratiti izvole, inače smatrat ćemo jih za predplatnike.

Hrvatskomu narodu u Istri i svim njegovim prijateljima!

Pisali su mi istarski rodoljubi. Predočili mi stanje hrvatskoga naroda u Istri i „Naše Sloge“ naprama njemu. Izakli nuđu čovjeka koji bi ju uređivao i njom upravljao.

Umolili me da se ja prihvatim toga koji težkoga, toli častnoga posla.

Ja sam njim se — kao Istranin, kao Hrvat — odazvao i već poprimio povjerenje mi zadaco. Evo me danas za prvi put pred cijenjenim čitalačkim obćinstvom.

„Naša Sloga“ izlazi već četrnaest godinu. Od malene postala je prilično velika, podvostručila se je.

Skoro nekome bojazni počelo se izdavati ju. Malo bijaše predplatnikah a još manje radnikah. Nu množili su se i jedni i drugi sve više. Predplatnikah javilo se do tisuću u samoj Istri, a toliko po drugih zemljah kuda se hrvatski govori. Zašla je ona i u najzabitnije strane Istre. Doprla i pod krov najsiromašnijih istarskih Hrvatah.

Za nje bila je i utemeljena, za nje njezin zametak i porodaj, njezin život i njezino djelovanje.

Ona jih je probudila iz dugovječnoga sna, da norečem mrtvila.

Ona uzbudila je u njih čuvtvo da nisu „šćavci“ nego slobodni ljudi. Ona probudila u njih staru slavu hrvatsku. Dokazala njim da su grana hrvatskoga naroda toli zaslužna za kršćanstvo, za Europu, za habzburšku vladajuću kuću. Dokazala njim da su oni u Istri tisuće i više godinah u velikoj većini, da se je u njoj pred stotinami i stotinami godinah hrvatski pisalo, misilo i obavljalo službu božju. Izniela je na vidjelo i pokazala ostalom svijetu kakvu bogatu riznicu hrvatskoga pjesništva čuva narod u Istri.

Uzgjajala je u narodu državljansku svijest. Podučavala ga da neima samo dužnosti nego i prava, napravljena satori a potvrđjena i posvećena Njegovim Veličanstvom.

Rekla mu je da nije narod radi činovnikah, nego činovnici radi naroda, i da se oni njemu, imenito glede jezika prilagoditi imaju i moraju. I politički uredi, i sudbeni i porozni i pošarski i svi, imaju s narodom i ustmono i pismeno u njegovom jeziku obćiti, kako zakon nalaze. Kad to nebi htjeli, narod se može potu-

žiti sve dalje i dalje, i do najvišoga suda, i do prestolja Njegova Veličanstva, gdje može biti stalan, da dobije pravdu.

Iztaknula mu je znamenitost školah u obće, imenito pučkih, u kojih se neima učiti tuđe jezike, nego u kojih se ima svoj jezik dobro i temeljito upoznati, a pomoću njegovom, učiti se ono što je svakomu državljaninu najpotrebnije za svakdanji život. Narod plaća za škole i učitelje, on ima pravo imati škole i učitelje. Zakoni naravi, uzgoja i obuke te zakoni državni hoće da budu te škole za Hrvate hrvatske.

„Naša Sloga“ radila je, koliko je mogla, na to, da bude hrvatski narod u obćinskih zastupatih, u pokrajinskom i državnom saboru zastupano dostojno, i po svojih muževih, koji znadu gdje ga tišti, vide i čuju njegove nevolje, koji čute čuvtvom njegovim i za njega.

Ona je nastojala i o poboljšanju materijalnog stanja istarskih Hrvatah. Poticala jih na ozbiljan rad, znajući da „radiši Bog pomaze“; nukala jih na štednju u obilju za crne dane; odgovala jih od duga zla druga; učila kako treba umno gospodariti prema onoj »ko umje, ima dvo, a ko noumje, neima ni jedno«.

Učila je narod poznavati njegove neprijatelje i klevetnike, koji bi htjeli da u robstvu ostanu, da zataji svoje poriekle, da neima nikakvih pravah, da neima školah, u obće da zataji sebe i da se odreče svoga što mu je najmilije i najsvetije, da ne za se, nego za nje radi, da bude sredstvom obogaćenja njihova.

Ona je posvud i u svem gdje više gdje manje uspjela.

A za sve to, komu ide hvala?

Uz Providnost, muževom koji su, niknuvši iz hrvatskoga naroda Istre i poznajući jade i nevolje njegove, zamislili i zasnovali izdavanje „Naše Sloge“, koji se od njezinoga prvoga početka oko nje neumorno trudo, i kojim sva plaća za njihov trud — bivši inače za svoj obstanak obskrbljeni — sastoji u zadovoljštini, da su za granu svoga naroda radili.

Srdačna njim hvala. Hvala urednikom i svim onim koji su jih u njihovom nastojanju, bud duševno bud tvarno podupirali.

I nje i njihove suradnike i dopisnike i predplatnike molim ovim da ostanu vjerni „Našoj Slogi“, da ju podpiru po svojih silah.

Molim ovim sve prijatelje hrvatskoga naroda u Istri nek dejavljaju svaku, koju sciene da je vredno dojaviti; nek nastoje sakupiti što više predplatnikah medju narodom, kojemu je posvećen sav rad „Naše Sloge“.

Molim na što izdašniju predplatu i izvan Istre. Brat brata zaboraviti nemože i neće.

A ti mili moj hrvatski narode u Istri, odazovi se pozivu prijateljah Tvojih i „Naše Sloge“. Malo stoji, probrajaj se na nju. Nemože li pojedinae, sakupi se vas više u društvo pak ju čitajte. Bez Tebe ona obstojala nebi. Za Te je ona, a ja za nju sav, sav njezin, a tim i sav Tvoj.

Protivnici Tvoji postaju danomice sve drzovitiji, napeli su svo svoje silo. Valja da jih podvostručenom silom suzbijamo.

„Naša Sloga“ izlaziti će čim prije jednom na čodan, i za to treba i više radnikah i više predplatnikah.

Hrvatil Bog Vam i duša Vam!

„Naša Sloga“ nemienja tim ništa na svojem programu.

Ona će i nadalje probudjivati i jačati u narodu Istre, svijest čovječju, hrvatsku i državljansku; nastojati oko njegovoga duševna i tvarna blagostanja, a to uz geslo i u nadi da će ju pomoći

Bog i Hrvatil

M. Mandić,
Izdavatelj i urednik
„Naše Sloge“.

DOPISI.

Karkavce, 12. Siječnja.

Svakoga štocica obljubljenog toga našega lista zazoba srce, kad čita dopise sa svakojakih stranah mile nam otašbino, iz kojih se zreali naše žalostno stanje. Al kod nas možda najgore. Uzalud nastojimo, da svako nedjelo na javu iznesemo, nebili se izporabam na put stalo, sveudilj nam se prebacuje, da smo nemirnjaci, denunciatori i Bog si ga zna šta. A zašto sve to gnjusno napadanje? Zato da budemo viečna raja, viečni sužnji. Kad presimo sposobnoga učitelja, sposobnoga činovnika i sposobnoga duhovnika, zaude nam se reći: dati vam budemo kad ih bude sposobnih, sada ih neima. Pitamo te delije: kad ih budemo imati ako tako s nama postupate, ter i ono malo vrstnih simova, što ih imamo?, zapostavljate?

Naš hrvatski narod u Istri imao bi povjeriti svoju sudbinu iskrenim i poznatim svojim prijateljem, koji se budu svojski zauzeli za njegovu bolju budućnost, ovako bo živiti nemožemo. Izvan toga nije drugog puta našemu blagostanju.

Svako zavedenje od strane naših protivnikah može pospješiti kobno zlo, gotovu propast, koja nam na pragu stoji i koju nam zatornici pripravili i pripravljaju.

Da je tomu tako evo činjenica. Došli ovih dana iz Saurdrije neki vozi po seno u Karkavce. Siromasi, nemisleć da bi putevi tako loši biti mogli, nagaze po noći praznim vozom na takovo blato, da su se čitavo noć u njemu koprcali i

mal da se nisu oni i volovi zadušili. Djeca imademo sposobne za učionu do 140, nu nikada neimasmoo učione i Bog sam znađe budemo ju ikada imati. Adicionali se pak s porezom tako nesmiljeno tjeraju, da nas od meseca kolovoza do 22 prosinca prošle godine dvakrat ovršni činovnik pohodio. Kad siromah težak na jednom platiti nemože, zapljeni mu se i posljednja kravica, razbaca mu se zelenje, što u kotlu za jedincatu svinju kuha i kotao odnese. Da bi tako samo kod nas bilo, mi bi šutili i rekli: valjda zaslužimo da se tako s nama postupi. Al ti to biva po čitavoj Istri.

Kad te činjenice javljamo s uzroka, da nam s koje strane pomoć stigne, pitamo našu tutu „Istriu“ u Poreču da li smo denunciatori, da li smo nemirnjaci? Spočitujud nam ona takva šta, mi znamo, što se pod onom koprenom skriva, i da ona rado vodu muti, da u mutnom ribe lovi.

Hrvatski narode u Istri probudi se već jednoč, kad neprijatelj sjekiru grabi, da ti posljednju klicu života sasieče, drugičje budeš većma plakao al ti pomoći nebudu.

Izpod Učke.

Vaš poštovani dopisnik u 22. broju p. g. premije „Naše Sloge“, ljepo razlaže potrebu još dvuh lječnikah u ovom velikiomu kotaru.

Morala bi se svojski zauzeti za tu stvar politička oblast, kojoj je dužnost promicati dobrobit i sreću ovdješnjega puka, koji ju svojimi žuljevi uzdržava.

Moglo bi se s dobrim sporazumljenjem svih obćinah u ovom kotaru ustanoviti plaća za još dva potrebna lječnika, i odučiti im mjesto stanovanja, te odmjerni im što manju pristojbinu. Dapače činiti i polakšicu onim, koji bi zvali češke lječnika. Tako bi se mogao okoristiti narod zdravstvenimi sredstvi bez ikakove materijalne poteškoće. Jer doista pravo je kazao Vaš dopisnik, da su u ovom kotaru lječnički koraci *prastupi*, te po obстоjedi okolnostih nije moguće siromašnijim stanovnikom zatskati lječničke pomoći.

Pišući pako o lječnicah predmievam ljude nesamo vješte lječničko znanosti, nego i takove, koji se odlikuju dobrotom, ljubeznjivostju, uljudnošću i udvornošću. Ta čovjek bolestan je već bolešću mučen i prestrašen a dodje li k njemu neuljudan i bezdušan lječnik, nesamo da će ogorčati bolesnika nego će i narod izgubiti svako povjerenje u lječničku pomoć.

»C. k. kotarski lječnik je na važnijem mjestu nego li je obćinski lječnik, dapače on i nadzira ostale u doličnomu kotaru obstojeće lječnike. Stoga može se od njega očekivati sve ono što o lječnicah u obće rekomo«.

Njemu je doista dužnost paziti i brinuti se, da se sve odstrani što bi moglo prouzročiti koju kužnu bolest, a pojavivšu se ugušiti najuspješnijimi sredstvi, nu pritom mora uvijek biti uljudnim, pravdnim i ljubeznim savjetnikom i pomoćnikom. Ta narod je već sjenom kužne bo-

Jesti prestrašen, te da mu dodje u posjete c. k. liečnik neprijaznim i kiselim lice, vesasmo da će prouzročiti da zdravi o bolebolestni počinu, nego će mnogi voliti trpiti bolest i sakrivati i najkužniju.

U ovom kotaru imade veoma često kužne bolesti te bi preporučili kot oblasti da se kad što i sama obazro na zdravstveno stanje puka a ne uvijek sve prpuščat drugim osobam. U uredu nebi se nigdje i nikad pazit imalo na prijateljstvo.

Jošte nješto; ka l kaula se čuje od nje-kolja činovnika da Slovenac s Hrvatom nemogu se razumjeti kako ni sa španjolcem u svomu jeziku. A u ovom kotaru, koji je čisto hrvatski sjedi u sudu čovjek komu pošto nije poznat hrvatski jezik tu-mači nu sudbeni sluga rodom Slovenac ali nepozna dobro ni slovenski jezik. Je li pravo? Zar našoj gospodi nije poznato, da ovdje je pučanstvo hrvatsko? Pa ako njim je to poznato zašto nepredočer krivdu upogibelj iz nje izvirajuću, višim oblastim?

Kako se čuje Veprinčani, Rukavčani i Zvončani su veoma razjareni što im je oduzeta pošta u Franciđli. A najviše zato što je to, kako se govori, učienom sporazumljenjem c. k. kotarskoga kapetanata na Voloskom. Ako je to istinito, onda se mora reći, da c. k. kotarskomu kapetanatu na Voloskom nisu poznati pribrobit i potrebe ovoga kotara niti samoga crara jer se je pošta sjajno izplaćivala. Napokom pitamo, zašto se nije povelja iztraga protiv svemiru poštaru — koju je i on sam zalitjevao, pak ako je kriv nek se kazni, jeli neuduzan, čemu uzimat njemu kredit u narodu nanašat toliku štetu?

Iz srednje Istre.

Komu nisu poznati odnošaji u Pazinu i njegovoj okolini, činilo bi mu se nevjerojatno, da se sve ono dogoditi može u našem naprednom i civiliziranom vieku, što se je dopadajalo prigodom poslednjih pazinskih občinskih izborah. Ti iztori svršili su za nas žaliboče slabo. Naši neprijatelji obdržaše i ovaj put pobjedu. Nu kako? Bilo je i sada kao što i drugda, varanja i nasilja, a to pomože protivnikom do pobjede. Mnogo toga pripovieda se ovaj što je sve počinio nekij domaći trgovac C. i šnjim predsjednik stvarnih družava C. iz Pićna i mnogi drugi, prvi dan pređ vratl izborne dvorane. Nečuvano je što ta gospoda radiše sa našom braćom neukimi seljaci, kako njim trgaše listiće iz rnkub, a svoje pod silu narivavaše, braneći njim tako vršiti najsvotije državljansko pravo.

Do pobjede nam je skoro nemoguće dok smo sruženi a mnogimi podobitnami, i to radi sledećih uzroka:

Slabo ljetine, koje su dotjerale nas seljake, ponajviše u pazinskih podobitnah tako rekud na robovo nekijh pazinskih trgovacah, nemilosrdnikah, od kojih se jedan nije do predzadnjih izborah pačao u občinske stvari, ali sada, ponukan od svojih jednomišljenikah, obogucen kmet-skimi žuljovi, stao na čelo kao agitator, preteć i strašeć peteljcijoni onim, koji neču milonu za 50 novčićah ili tanjur biglupi, po njegovoj volji glasovati. A ta groznija, taj stran je djelovao na siromašnu nam braću, koja su za potlajničenike glasovala.

Naša Sloga — njim je toliko puta predočila kako se imaju kod izbora vladati, u koga imaju svoje pouzdanje staviti, ali reč bi, da oni za to mare i nemare. Srce puca čovjeku vidē, kako naš seljak sam u propast skače, kako si sam svojim glasovanjem nameće za gospodara najvećeg neprijatelja, kako si sam pod jaram vrat podlaže.

Ali Mate i Frane, koji bi bio ikad pomislilo, da čete nam vi tu sramotu učiniti glasujuć za vaše i naše neprijatelje. Zar ste tako silepi da nevidite da vas pazinska gospoda samo u svoje svrhe rabe, a kud vas netrebaju, rugaju vam se, ismjehtavaju vas. Zar neznate da, premda vas pred izbiri prijateljski pozdravljaju a vami kako s braćom razgovaraju, ruke stišću, a ipak vas potajno mrze, jer znadu da ste njihovo orudje, da ste se prodali, da ste izdali svoj narod i svoj sludki jezik. Da, velika je to sramota, da sin izdaje svoju majku, takav nije vriedan da ga nosi crna zemlja, takovomu se neoprašća.

Naši protivnici su si našli na žurnadu — svakojakih potepuhah i izrolah, koji su za plaću ili za hranu kajali kako i pas, samo da nam naš narod i naš mili

jezik crne i ruže. Mi njim kličemo: daleko vam od nas kuća crne kukavice, gadne izdajlice!

Prigovori nam se može da su mnoge od siromahah na izdaju natjerali dugovi; nu to jih nelzpričava. Takovi su se mogli ngleđat u nas Trvižane i naše vriedne Lindarce, koje nazivlju u Pazinu „Crnogorela“, a i punim pravom, jer su se ovi držali čvrsto kano stene usred mora. Ta malo nas imade koji nismo zaduženi našim protivnikom, nu ako smo dužni, mi čemo svedečno morat platit prijle ili kasnije, ali sužnji ne čemo da budemo nižiji.

Ako i nismo ovaj put pobjedili, ipak smo se slavno borili i pokazali, da smo uzprkos svim neprijateljskim pretnjaj još živi i da smo u ogromnoj većini. Pokazali smo, da stvar našu napreduje, da stupamo na vlastito noge, da se želimo otresti nesnosnog jarina, kojeg nam napriše Talijani i domaći izdoci. Borba naša je sveta, jer se borimo za najsvetlju nam stvar, za jezik i narodnost našu. Nek viču i rade protivnici kako i koliko njim drago, lududnost je ipak naša. Mi dobro znamo što bi htjeli naši neprijatelji iz naše strotice Istre učiniti, nu uzalud njim posao; objasnit mogu jošte nekolkiko stranjski svijet, nu nije dugo vrijeme kad će njim odzvoniti.

Mi smo pokazali — a svatko se je mogao osvjedočiti — prigodom dolazka Nj. Veličanstva našeg cara i kralja koliko nas imade i što možemo u Pazinu i okolici. Gdje je bio tada „svilava“ kad je burni groznivot „živio“ odjekivao od Lindara do Zavrčja k starom Pazinu? Il vas nelma ili ste se našo ogromne većine bojali pak sakriti se kano šišmiši.

Vraćajuć se ka izborom, koji su našim protivnikom pamet pomutili, pitamo te učelije, na koga će sada bacit krivnju agitacije, pošto su nam naši narodni svećenici od Pazina očajljivi?

Zaista gorko čulimo gubitak tih naših rodoljubah. Sad kad jih nelmamo, sad tekar znademo što smo u njih izgubili. Sami njihovi protivnici nemogaše njihove vriedne nekenti, nemogaše njim nepriznati njihovog uzor — svēćenikog ponašanja. Poznata je istina, da osobiti onaj koji potče iz prostog naroda, znade svoj narod zarko ljubiti. Potekli su i oni iz siromašne kmetске kolibe, pa stoga znadjahu i znadu nevojli i biedu svoj roda, čute sa narodom nepravdu, koja mu se danemice nameće, i radi sa potištenu bratu u svakoj zgodi i sborom i tvorom u pomoć pitecl.

Mi njim zahvalnosti lje nikad neboravimo, a da jih nedobis naša braća, po krvi i jeziku za svoje duhovno pastile, zašto bismo brać zavidjali a ovako moramo jim samo čestitati.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu, 31. siečnja 1883.

Nj. visočanstvo carević Rndolf da neide u Istok, nego odrodjeni na taj put novac da će darovati nevoljnikom, što su postradali od zadnjih strašnih povodnjah. I to je, ako ikoji, plemenit kršćanski čin Bog će i to vidjeti i stostruko mu platiti.

U carev. se vieću razpravljala osnova zakona o zaštiti obrtnikah i njihovih pomoćnikah, o ubožnicah, o domovinstvu i o zemljišnih jednošajih kmetovah. Mislimo, da se ti radi o kmetovih u pravom značenju rieči, naimo koji rade tuđu zemlju, a ne o posjodnicah, koji živu na svojem i od svojega. Pokrenuo se i zakon o davku, što se ima udariti na glavničare, koji se promeću novcem uz novac, a dosad nisu plaćali nikakva davka.

Ministar pravosuđja Pražak na tužbe iz Dalmacije je naredio, da u onoj kraljevini službeni jezik mora da bude hrvatski, nipošto pako talijanski, il čak njemački, kao što se čulo, da je to bio ukazao nj. Preuzvišenost, namjestnik Jovanović. U Istri da bi imao biti talijanski i hrvatski, pa gle to nije ni najmanje pravo nekogoj gospodi i njihovim novinarom, kao da Hrvati i Slovenci u

Istri nisu voć austrijski državljani, nego pusto talijanski roblje. Pa dočim ti isti novinari zahtievaju otvoreno da se primorski Slavoni pretoče u čiste Talijane, zamieraju do zla Boga domaćoj kršćanskoj vladi, što je tobože, unatoč onomu što smo gori rekli, naredila, da toli u Trstu koli u Istri uredni jezik bude izključivo njemački, Njih dakle nitko netakni, nego im još daj, da i nas tlače!

Nisu li to ljudi ili nevjerovatno bezobrazni li do kraja ljudi? A što je još ludje i bezobraznije, pod tim vrietom kao da obećaju u svojim novinah, da će se odreći irredenstva i postati dobrimi austrijci. A mi jim evo odvrćamo, da se mi ni sad ni do vieka nećemo odreći svojih pravah, pa izvolili oni biti zli il dobri austrijci, vierni il nevierni, irredentisti il neirredentisti. Mi jim nezavidjamo njihovih mušicah, ali im oštro kažemo, da je pravo starije i od Austrije i od Italije, pa ako će trgovati, neka trguju svojom, a ne našom žožom.

Ruski prvi ministar g. Giers na svom povratku iz Italije prošao je kroz Beč, gdje je boravio od 25. do 29. tekućeg mjeseca. Kako novine pišu, u Beču ga dočekali i još ljepše nego samog Bismarka, kad je ono pred nekoliko godinah bio posietio našu prestolnicu. Bio gost carev i njegovih prvih doglavlnikah, s kojima da se je opetovano sastajao i dogovarao. O čem se vodio govor, toga nitko nezna. Nekoji nagadjaju, da se radilo o uzpostavljenju trocarskog saveza, koji da treba Europu, da ju nezatuko dogodjaji, što bi se mogli poroditi u Franceskoj. Nekoji pako tvrdo, da se nije govorilo nego o Egiptu i o plovitvi po Dunavu, i u tom da se došlo do sloge i podpuna sporazumljenja. A što je najvažnije, opet drugi vele, da je usljed Giersova putovanja osigurana mir i proti volji onih zlih duhovah, koji nisu ništa toliko želili, koliko rat med Austrijom i Rusijom ni za što drugo nego za to što je Rusija slavenska država.

U Franceskoj, dapače recimo u Parizu, ljudi su poslje Gambettine smrti posvema izgubili glavu. Tomu je najviše kriv princ Jeronim Napoleon, jedini punodobni odvjetak kobne napolenske obitelji. Javnim proglasom pozvao franceski narod, neka se okani Republike, koja da ga nemože usroćiti, a uzpostavi carstvo i njim svoj u svietu ugled i slavu. Princa sbog toga uhvatili i zatvorili, al se medju sobom i razdvojili, jer jedini bi htjeli, da se i on i još dvie druge familije, što su jednom u Franceskoj vladale, kao pogibeljne po republiku bace prieko granice, a drugi neću da na to da pristanu, jer da bi se uvriedila vojska, u kojoj da imaju ti razkralji dosta prištašah. Ako je to istina, onda dakako da je veoma težko pogoditi, što se još može sve u Franceskoj dogoditi. I tim za danas svršujemo.

Učevni jezik škole u Fontani.

U 2. broju doneli smo dopis iz Fontane. Dopsiuk veli da je puk fontanski počinio molhu zemaljskomu školskomu vieću rat učevnoga jezika. Ovo da je ohevtilo fontanske zastupnike da izabere učevni jezik. Vrsarsko glavarstvo sazvalo je skupnu sjednicu. Sedam fontanskih zastupnikah glasovalo je za hrvatsku školu. Ostali zastupnici, iz drugih porecovnih občinah, glasovali su proti hrvatskoj a za talijansku. Svi fontanski zastupnici glasovali su za hrvatski učevni jezik. A tim je izražana volja, tim je učinjen predlog za učevni jezik u toj školi. Na glas ostalih zastupnikah vrsarske občine nelma se uzeti nikakvu obzir. Oni neimaju u tom nikakvu pravu.

Po 2. G. zakonu 14. maza 1880. odn. čuje o učevnom jeziku pokrajinska školska odušt, sastučav one koji školu uzdržuju.

Školu uzdržuju običnari za koje se škola ustrojiti tim, da plaćaju školske prizreza u pokrajinsku blagajnu za plaću učiteljevu i tim da priškrbe školske prostorije i bilo stan u naravi za učitelja bilo stavovitu novčanu odštetu.

Eri tom se postupa ovako. Pozove se zastupnik običnarah za koje se škola ustroja i koji će ju imati uzdržavati Oni imaju prikazati školske prostorije i stan za učitelja ili se obvezati da će toliko i toliko za stan dati, te predložiti učevni jezik. Tu je obično občinski glavar ili njegov zamjenik ne za to da izrazuje svoju volju nego da pazi na vršenje zakona i da učini zapisnik ob onom što se odluču te da ga pošalje višim oblastim.

Tako bi se bilo imalo dogoditi i za fontansku školu. Glavar bi bio imao ureći sastanak običnarah fontanskih ili njihovih zastupnikah i učiniti zapisnik njihovih odlukah glede školskih prostorijah, učiteljevoga stana i učevnoga jezika.

On toga nije učinio, a valjda je znao zašto. On je sazvao zastupnike ciela občine ili svih porecovnih običnarah, vrsarske, svetlovrečke i fontanske, premda će samotlovrečki i fontanske, premda će samotlovrečki imati uzdržavati fontansku ovu poslednjaja imati uzdržavati fontansku školu, a nimalo vrsarska niti svetlovrečka. Zastupnici ovih dvjeh glasovali su o stvari u kojoj oni nikakva prava nelmaju, i to nevaljanim postupkom g. glavara. Njihovi glasovi nelmaju zakonito nikakve valjivosti. Valjani su, zakonito samo glasovi zastupnikah porecovne občine fontanske. Oni su svi za hrvatsku školu, ta škola bi po njihovom predlogu imala biti hrvatska.

Taj predlog imao je sad ići na zemaljski odbor, a od ovoga na c. k. zemaljsko školsko vieće, koje ima odlučiti o učevnom jeziku po zakonu.

Ono se ima obazirati na predlog onih koji školu uzdržuju, dakle zastupnikah fontanskih, na temelje državne zakone koji daju svakomu narodu pravo gojiti svoj jezik, i na uzgojna načela po kojih se ima podučavati u materinikom jeziku.

Visokom c. k. zemaljskomu školskomu vieću neću bit težko odlučiti učevni jezik u školi fontanskoj. Običnari fontanski predaju hrvatsku, oni su Hrvati, njihov materinski jezik je hrvatski.

Mi se tvrdo nadamo, da će isto zemaljsko školsko vieće na temelju toga trojega odlučiti i odsuditi nekorektan postupak glavara občine vrsarske, te da neće trebati utoka na visoko ministarstvo za bogostvoje i nastavu.

Ako bi ga pak trebalo, nek se učini. Pravo se bliže ili dalje priznati mora. Medjutim hvalimo fontanske običnare i njihove zastupnike, kojih nije pokrvarila izguba vrsarska nit porečka, i koji se tako junacki zauzimalju za svoj jezik.

Zivilii sviestni fontanski Hrvati!

Franina i Jurina.

Fr. Hm, kako to da te nigdar nevidim po umejkah sphulnicun ka-kolj bila tvoja uzanca?

Ju. Zač ki će se spuškun šćat, ču mu družine teat. Pak je zato još trebe promeš od onega kij lov prikupil drugi promeš da moreš pubalnicu ponašat, a ta gušta bell furin, druga šlje ti grč puška.

Fr. Dobroj. Ma pul nas je nejde lane jedan gospodinčić zadel spuški otroka, a ni mel ni jenea ni drugega.

Ju. Moj zgubil pubalnicu i šal ječmik jst.

Fr. Po more tursko ni tega niš bilo, nego su ga malo prez dela pustili a svejedno plaćali a potle su ga oteli na bolje mesto stavit.

Ju. I taj lepa ki ju nezna, tisti mora imat nekoga debelega kumpara, kij tako zakona pljusku dal. Dragi ti pak ča ni pul vas pravice.

Fr. Drugda malo a sada ni bili, zač da se po onoj bure na Drenovoj smrznula.

Fr. Mlme konfešo Dijoj nipotentu...

Ju. A ča to frane bulazniš kako za ssa s obešenim nosom, kako da te j'ki se vrelun vodun polei.

Fr. Svaki svoju zna. Već pod stara dal se moram navadit konfešljona — pa talijanski, aš drugadžje mi nebi grišna duša moja nikad videla raja nebeskega.

Ju. Mi se vidi, da ti malo vrti.

Fr. Da bi mi baš i vrtelo, nebi bilo čudno. Ni dosta, da a našem hrvatskem jezikom nemoremo mi drugi niš opraviti; ni dosta da smo svajde tuja porivala, nego sada da je prišlo, da se

* Fontana je dražestno seoce nad morem između Vrsara i Poreča

neć moć ni v raj, ki se nezna talijanski konfesat.

Fr. Ki ti što va glavna zablja?

Fr. Ki? — Ča ti neznaš za onega svēdnika iz Pazina, ki ni ote! nego talijanski spovedat jednega našega čovjeka, premda on nezna nego hrvatski. Vidis kako se s nami postupa! Dobro j dok se nenapuni čaša (mižol), nego neznam koga će polet, kada se prenapuni.

Ju. Pacja veru, al si se stepili. I pravo imaš. Naš gospodin Ništanemanje preveć zabada nos svakomu, pak ga je i zabol va poplca, pak ga je valjo prekrstil na talijansku veru. Al govori ona naša, da ki zabada svakom nos, da najzad blažnoga iznese.

Fr. I iznest će ga. — Bog te poživi!

Fr. I tebe.

Fr. Čuješ Juriću, po čemu ćeš razpoznavat va Istroj Hrvata od Talijanca?

Ju. Francu dragi, da Hrvati nose kaplice al baretice a Talijani kani i klobuk.

Fr. A ja ne bore! Je Talijanac ki nose kaplice a i Hrvati ki se pokrjavaju s klobuk.

Ju. Duške, da oni govore svoj zjalk a mi svoj.

Fr. Ni ta ti novaj. I Nijci i Turci govore svoj zjalk.

Ju. Onda ča zanovetaš?

Fr. Da Hrvati plaćaju više a uživaju manje a susedi Talijani plaćaju manje a uživaju više.

Ju. A ja, govori se da ponizno janje (i kožlo) dve materij sise, ma ov put laže, zač mi nešišemo ni jednu, nego ona nas.

Različite viesti.

Presv. biskup Dr. Zorn dielio je zadnjih dana sv. potvrdu u nekoliko župah gorčke nadbiskupije zastupajući tamnošnjega nadbiskupa, koji nije radi visoke svoje starosti i njeke male bolesti mogao u svojoj obitelji strogoj zimi sam obaviti taj sveti čin. Kako doznajemo, novi biskup ulazi će u svoju porečku biskupiju dne 4. marča tekućega leta.

Akad. lit. društvo «Hrvat» u Pragu. Ugodno nam je javiti, da je akad. lit. društvo «Hrvat» u Pragu imalo na 27. prosinca ovogodišnju svoju glavnu skupštinu. — Jednoglasno su izabrali u odbor: M. C. Ivan Štambuk za predsjednika, M. C. Josip Augustin za potpredsjednika, Viano Stipčević med. za tajnika, Josip Martinis med. za blagajnika, M. C. Ivan Nazor i Dr. Fran Špovec za revizore. — Redarstvo je potvrdilo promjenu statuta, po kojoj, kad bi društvo prestalo, pripalu bi imovina «Bratovštini hrvatskih ljudi u Istri».

Ovom prigodom srdačno zahvaljujemo svim našim književnim društvom i slav. uređivačima novih na darovanim knjigama i novinama, i molimo da nastave svoje dobročinstvo i ove godine. — U Pragu, 4. stečnja 1888. — Predsjednik Ivan Štambuk, Tajnik Viano Stipčević.

Jezič kod istarskih sudovah. Tako glas naslov dvaju naslovnih članaka izšlih u 54 i 55 broju porečkoga listića, gdje bi se htjelo prikazati občinu, da se u Istri može rabiti samo talijanski jezik kod sudovah! Nemožemo se ovdje upuštati u polemiku sa dotičnim sudovom, jedno što je stvar odviše političko-izjednačke struke te nespada u naš list, koji se tu ne bavai, a drugo morali bi tim nam Talijanom krinku s lica skinuti te jim u talijanskom jeziku reći celu istinu, da im mi bolje razumiju, jer si tobože javno smatraju za čast, što neznaju hrvatski pravno govoriti ni pisati. Možda će nam ova ova pružiti, a sada samo nekoliko riječi o tom članku. Predpostavljamo, da je spomenuti članak napisao jurist ili bolje rekuć advokat, koji je pred očima imao samo zakonske ustanove te po njih stvarao svoje zaključke, izključujući dakle svaku zlobu. Sve svoje tvrdnje osniva na jednomu paragrafu građanskoga talijanskoga postupnika, stara skoro 100 godinah. Taj postupnik bio je u kreposti u talijanskih pokrajinah Mijetačke i Lombardije. Kaže se, da ima zakonsku vrijednost i za dijelove Istre, koji su jednom spadali pod miješku republiku. Izdane su god. 1862. i 1866. ovie naredbe ministarstva pravosudja, gdje se nalaze istarskim sudovom, da primaju akte sastavljene u slavskom jeziku te da jtu po mogućnosti i rešavaju u istom jeziku, to se nije protzelo samo na kaznenu nego i na civilnu struku. Pisao pak uz sve to manje, da je talijanski jezik još jedino privilegiran, spominje ipak omet ja mu ministarstvom naredbu od god. 1880. gdje se istarskim sudovom nalaze, da imaju primat i rešavat i njemačke spise u njemačkom jeziku, prem se njemački jezik samo u Pulju nekoliko go-

vori. Iz celoga članka vidi se, da i sam pisac dovolj ob onom što govori, aluti, da je gospodstvu talijanskoga jezika odzvonilo. Morao bi bit pisac poznat onaj juristički aksiom, da se zakoni i naredbe ne samo izrično nego i mukom tim dokladaju, što se sa zakoni i naredbama, koje su kasnije izdane, nedaju stoziti. Navedaj i sam S. 19. temeljnih zakonah od god. 1807. kojim nam je osigurana ravnopravnost našega jezika. Na taj način vrijelo bi mnogo više kakav stari dvorski dekret nego li zakoni, na koji je osnovana država! Ako se nebudu sudovi vladali po temeljnih zakonah, esekulturni oplat mora jti na to sjetiti te jim naložiti, da štaju jezike, koji su svi ravnopravni. U broju 28. ovogodišnjega tršćanskoga «Citadino» nalazimo dopis iznutrije Istre od 25. janara, gdje doslovce čitamo sledeće: «Jedna naredba ministar pravosudja baruna Pražaka odredjuje, da mora unapred biti kod istarskih sudovah službeni jezik slavenski — slovenski ili hrvatski polag pojedinih okružajh». Nadaje se u tom dopisu tuže, da hrvatska ljeva u Istri napreduje i. t. d. Nam nije još poznato, da je ministar pravosudja izdao takvu naredbu, nu kad bi se sudovi protivili primati i rešavati podneske u našem jeziku, to je gotovo, da bi se takva naredba morala odmah izdati. Mi istarski Hrvati nećemo nikad trpiti, da se mi gdje zapostavi naš jezik, svagdje imamo nu izvođenje jednakopravnost. Nismo dosada u Istri kod sudovah opazili velike protividne prot našemu jeziku, nu razlog bit će tomu, što nemamo svojega advokata, koji bi uvao i u sudove naš jezik. Kako se navadnjača toga pisca slažu sa postupnikom, koji se je pred nekoliko mjesecah dogodio u dolnoj Istri. Tamo je naš odvjetnički koncept predao na sud nekoliko tužbah sastavljenih u hrvatskom jeziku i to sa firmom jednoga tamnošnjega advokata. Tamnošnjil Talijanski toliko su obletali oko toga advokata, da je povukao natrag te sudbene podneske gorsepomenuti konceptenta. Kad su Talijani tako osvjedočeni o svojem pravu, zašto nisu pustili, da izreče sudac svoju, valjda što su znali, da bi bilo sudac riešio u jezik, kojim je bio sastavljen podnesak. Mislimo, da se nabi u Istri našlo suda, koji bi porabu hrvatskoga jezika izključio. Gospoda moja, nadvajate se nikakvim lizujam, svakoga dneva vidite i čitate, da se konkursi razpisuju za pojedina izpraznjena mjesta te se svagdje zahtjeva poznavanje jezika: govorećih se u pokrajini. Ministar pravosudja nije htio imenovati za Pulj c. k. notara, jer nije poznavao hrvatskoga jezika. Popitajte se malo kod vaših mladih juristah pa ćete viditi, kako se svi manje ili više uče hrvatski, žele li da jim bude osigurana budućnost, jer oni, koji znaju samo talijanski, nemogu dobiti nikakva mjesta. A reče nam samo jedan sud u Istri li na kvarnerskih otocih, gdje nije potrebito poznavanje hrvatskoga jezika? Nema ga! A tvrdu vam vjeru zadajemo, da će sve naše sile i moć biti na to uperene, da bude hrvatski narod u Istri govorio, čitao i pisao hrvatski, koji će pako sa svoje strane zahtjevati, da i sve oblasti budu s njim hrvatski obdile. Vi se hvallite, i da je kmet u Istri na selu «analfabet» t. j. da nezna ni čitati ni pisati; gramota je, da sta ga kroz tolika stoleća držali u tmići neznanstva, samo da vam može služiti; mi hoćemo iz njega učiniti čovjeka, naučit ćemo ga čitati i pisati, al ne u tudjem nego u svojem materinjem hrvatskome jeziku. — Nećemo se danna dalje upuštati u stvar, nego samo nam je spomenuti veliku ignoranciju pisca gori tečenoga članka u porečkom listiću obzirom na naš jezik i našu književnost. Glavno je načelo svakoga pametnoga čovjeka: *neppis od onom, što neznaš.* Pisac bi htio pisati o hrvatskom, aršbiskom, vlaškom, slovenskom i još o Bog zna kakvih dialektih, koji se govore u Istri! Tu nemamo drugoga primjeliti nego da je prott. ignoranciji uzaludna svaka borba. Hvalit se, da nepoznavai ništa hrvatskoga niti slovenskoga, a kasnije dokuzivat, da toga nama u Istri nego nešto drugoga, ako nije lud, barem je kod naobraženih ljudi smiešno!

Ništa hrvatski. Prihitižuje se javi listi novučenje a roditelji, koji imaju prave, da jim sin bude prost od vinidiva, obraćaju se na višu vojničku oblast, da dobiju dotičnu polakšicu. U nekoliko se občinah Istre takve molbenice sastavljaju hrvatski, jer drugdje prošleji ni neznaju govoriti. Isto tako, doznajemo, uposlala je lastavska občina nekoliko hrvatskih molbeničah (prošnjah) radi vojničkih stvarih na «*Marius-Brygung-Bezirks-Commando*» u Trst, a ova vojnička oblast vratila jti je občini a pozivom, da pišu *njemački ili talijanski* ili da se prilži *autentički prepis*. Nerado donasmo ovo na javnost, jer smo se uvijek nadali, da nam bar vojničke oblasti neće našemu jeziku nikakvih zaprekah stavljati, nu buduć nije tako, to nam u ovom slučaju nije pred očima samo ljubav do svojega miloga jezika nego i nešto drugoga. Vojska naše države sastoji se od ogromne većine slovenskih slavsko narodnosti, koji su svagda i u svakoj sgodi svoju dragocjenu krv ljevali za obranu prestolja i države. Napose pako Hrvati okvašili su svojom krvlju bezbrojne poljane i svojim junactvom prozlevali nečuvana djela, a sada u vrijeme mira nećemo

ništa znade o njihovom jeziku, predpostavljamo se njemački dapače i talijanski jezik, a ti Hrvati kukaju u svojom kuiti. Zar su Hrvati dobri samo u ratu, svjete li da se njihov jezik bar toliko štaju ko! talijanski? — Nesamo to. Iz naslova gorsepomenute oblasti vidjamo, da ja to oblast c. k. mornarice. Momčad sastoji se skoro izključivo od Hrvatah, tu imade malo Talijanah a još manje Njemačah. Svaki oficir c. k. mornarice mora znati hrvatski, jer kako će drugdje sa momčadi obditi, te je i stoga hrvatski jezik obilgatan u c. k. pomorskoj akademiji na Rieci. Kod gornje oblasti namješteni su oficiri, koji bi morali znati hrvatski, pa ipak su se kastavskoj občini povratilo hrvatske molbenice. Zacrveniti se moramo, kad promislimo, da nemamo nihi nijprostije molbenice u svojem toll ljepom jeziku podnešti, vradn nam se s primjetnom: *pišite njemački ili talijanski*, kao da mi nespavamo državi. Još se neće niti spomenuti našega jezika, već se jednostavno kaže *slavenski*, i ti razumili, što će to reći! Nije li ruski, poljski, česki također *slavski*? Zašto nekaže talijanskomu jeziku «*romanski*», njemačkomu «*germanski*»? Nu bilo kako mu drago, Hrvati neće drugdje govoriti i pisati sa svojim vlastitim nego hrvatski, a uvjereni smo, da će visoko c. k. ministarstvo rata u Beču, kojemu se je kastavska občina odmah pritužila, naložiti podredjenoj mu vojničkoj oblasti, da poštuje hrvatski jezik u Istri.

Riečka svečanost. U nedjelju dne 14. t. m. obavio je gorčki knez nadbiskup riečki i prelopa crkvenu svečanost posvetiv presviatloga g. Vjekoslava Dra. Zorna biskupom porečko-puljskim. Svrhu nadbiskup posvetio je već više istarskih biskupa a sadašnju trojicu (Krk, Poreč i Trst) posvetio je eto u najnovije vrijeme. Svečanosti prisustvovali kano pomoćnici biskupi tršćanski i biskup krčki a k tomu dvojica kanonikah biskupije porečke. Prostrana crkva Gorčka bijaše popunjena pobožnosti i zvedljivoga puka, premda bijaše vojna neprijazno vrijeme. Posvećenje počelo je o 9. sat. Pred crkvom stajahu na počast veterani kojih je novi biskup zadržastim članom; u crkvi čakaše svečanost stolne crkve, profesori sjemajlišta, bogoslovna mladež i mnogo izvanjskih svećenikah, sve u redovih. Kad su crkveni pastiri ulazili u crkvu, išo je novi biskup uz kneza nadbiskupa, a tršćanski i krčki biskupi pred njima. Milo bijaše motriti oca novoimenovanoga biskupa, 78 godišnjeg stajod starca, posjednika i bivšeg učitelja, koji se nalazio pred oltarom i koji je doživio nezredivo veselje, viditi ljubljenoga sina, odlikovana tolikom svećeničkom časti, što ga dirnuto od obilnih suzah. Osim navedenih dostojanstvenikah prisustvovali tom svečanom činu, namesinik Doprois, pokrajinski poglavar, gorčki načelnik, predsjednik okružnog suda i mnoge drugih visokih dostojanstvenikah.

Najuzvišeniji trenutak svečanog crkvenog obreda dolaze kod evandjelja i na koncu mise kad zasjedne novo posvećeni u podpuno biskupskom rubu pred oltarom na biskupsko sjedalo. Nećudimo se nimalo što su ti trenutci duboko dirnuli sve prisutne, vidiči 80 godišnjeg vladiku gorčkoga kao dostojanstveno i ljubežno obavljati svet čin i kako pokorno i umiljato prima sveti rod pobožni i plemeniti muž, kojega štaju i ljudi svatko, koji ga poznaje radi njegove prijaznosti, dobrote i blagosti.

Istog dana bijaše u nadbiskupskih dvorovih slajna gostina, ka kojoj bijaše pozvano 25 licah, većinom sve crkveni i svjetski dostojanstvenici. Prvu napitnicu izgovori presviatli biskup Zorn Sv. Ocu Papi i Njeg. Veličanstvu cara i kralju, zahvaliv se obojici što ga nedostojna — kako reče — na toliku čast podiže; — drugo napitnicu izreče g. nadbiskupu kao svomu dvojnokomu duhovnomu oću.

Na večer prišli katol. društvo svomu članku; novomu biskupu ljevu svečanost u palači grofice Coronini gdje se sastalo opeta odabrano predstoj crkvošnjakah i svetovnjakah, med prošednjim i više gospojah. Ovdje bijahu izrečena dva govora, t. j. talijanski od stolnog počta Dra. Valussa i slovenski od g. profesora Andrije Marušića. Obojica govornikah načrtaše život i blagodavno djelovanje plemenita biskupa, izraziv veselje što je toll visoko-odlikovan svećenič gorčke biskupije i čestitav stadu koje dobiva toll dobra pastira.

Nam su osobito drage njegove rieči, kojim je preporučio članovom katol. društva, slogu i ljubav među Slovenci i Talijanci, jer da pred Bogom nelmade u tom razliku. Mi se čvrsto nadamo da će on u novom svom težkom zvanju nastojati oživiti svoje rieči, da će mu jednako biti mio i Hrvat i Talijan, da će nastojati da se osobito porečkom-puljskim Hrvatom negodi, nepravica, da nebudu uvijek zapostavljeni, da nebudu i nadalje nikomu nakavalom po kojem tuđe svatko, kako i koliko mu drago. Prednjačiva netražimo, već hoćemo da budemo u avem ravnopravni sa našimi suzemljaci Talijani a tom našem pravdomo zantjevu neće se žalost plemeniti biskup oglašiti. Mira za kojim naš gospodari toliko vižu, nebudu sve dotle, dok nebudemo mi Hrvati uživali iste pogodnosti, iste polakšice, iste pravice koje uživaju Talijani; kao što

namo njima zapostavljeni ni najmanje u dužnostih i napram crkvi i napram državi, tako tražimo da budemo njim ravnopravni u uživanju pripadajućih nam pravica. Poznavajući presviatloga biskupa a kao mornar, pobožnog i pravednog muža, očekujemo od njega da će biti pravim otem i prijateljem našemu rodu a u tome kličemo mu: *dobra nam do! presviatli Pastiru u našu strotku Istru.*

Sukob dvaju parobrodah. Iz Londona brozjavljaju 8. o. m. sliedeće: Juečer noću u 10 sati doplo parobrod «Kerky Hall» u grozno oštećenom stanju u Liverpool, pošto se je isti dan u City of Brazil sa poštarškim parobrodom «City of Brusses», koji je sa više stotinah putnikah iz Newyorka dolazio. Suraz dogodi se izvan svjetionika pred mersejskim ušćem, 20 miljah od Liverpoola. Poštarški parobrod bijaše se zbog guste tmine, koja je svaki vidik zastirala, ustavio, i kapetan zapovied svojoj momčadi, da oštro pazi, nebi li se od kuda pojavio koji brod. Iznenadu ču se gdje dolazi veliki parobrod. Bijaše samo nekoliko koracjih udaljen, te se u tili čas srazil za poštarškim parobrodom. Kad je kapetan poštarškoga parobroda vidio, da mu je brod prebuh i čuo, kako voda provuljuje, dade spustiti čamce, putnike, koji su bili užasno uzrujani, uniri, koliko se je dalo; zatim dade razdijeliti sprave za spavanje, spusti u more čamce, amjesti putnike i označi za svaki čamac potrebitu momčad. Sve to obavio se čudesnom hladno-krvnosću. Dvadeset časakah izza topa topno parobrod u morskoj bezdani. Prizor bijaše grozan. Sbog neprozirane magle nisu drugi parobrodli čamca potonuloga parobroda viñjali, no potonji ostadoše u blizini, i spusavahu sve, koji su na koncuoga parobroda u more izpadali. Grozno stanje trajiše do 5 ure. U 5 sati nestado magle, i sa čamcama opaziše parobrod «Kerky Hall». Ovdje imaše ipak premla momčadi, te nemoguše odpremiti u pomoć ni momčad ni čamacah. Čamci poštarškoga parobroda dovezoše putnike do «Kerky Halla». Po kapetanovu izvješću potopilo se samo 6 putnikah, što je kraj tolikoga broja putnikah svakako malo.

Abendroth i vozari. Više putah progovorili smo u našem listu o nesretnom Abendrothu i o tužnih vozarih, koji su toga craskoga poduzetnika sa svojim vozovi i blagom sledili u Bosnu i Hercegovinu, da se štogod zasluže, pa su napokon prevareni bili, jer jim se nije njihova zaslužba izplatila, već su nakon mnogih molbah i prošnjah nekoi nješto a nekoi sasvim ništa prijeli. Zaslugaa ide naše zastupnike na car. vieću, osobito Dra Dinka Vitezića, što su naši vozari bar jedan dio svoje krvavo zaslužene plaće dobili. Sad na jednom čitamu u broju 6 tršćanske «Edinosti» od 20. janara t. g. poziv, gdje njeki B. Hutter u Trstu (Via dell' Aqueducto 17) pozivlje sve vozare iz Koruške, Istre i Kranjske, koji su god. 1879 bili u Hercegovini, na račun Abendrotha a nisu dosada ili ništa ili nepotpuno plaćeni, da se na njega u vlastitom interesu pismeno ili ustmeno čim prijte obrate, jer da jim može priskrbiti izplatu ciele zaslužbe.

Nam se nije ovo obećanje odmah činilo vjerojatim te smo nastojali, da što-god pobliže doznamo. Potražismo g. Huttera koji nam je čitovao, da je sadržano u gornjem pozivu sasvim istinito. Htedosmo od njega saznati, kako i kojim putem misli on doći do tih novacah, nu na to nismo dobili drugoga odgovora nego, da je on već preko trideset godinah poznavao Abendrotha, te da nezahtjeva od dotičnih vozarah nikakva novca, nego u slučaju kad bi došli do svoje tražbine, onda da će mu dati 20%. To je sve, što smo u zadnji čas doznali, o tekstu stvari nećemo uzmanjati obavjestiti naše čitatelje.

Mi iz svega ovega nemožemo si stvoriti drugoga suda, nego da su vecma tajni putevi g. Huttera. Buduć čujemo, da je već više vozarah bilo kod njegu u Trstu, to opominjemo sve vozare, da za Boga nedaju iz ruke niti jednoga krajcara, jer je on obrakao, da netreba ništa novca dok se stvar neobije, ako se pak ništa nepostigne, da će on sam nesiti sve troškove. Možete mu se dakle oglašiti, koliko i što imate za dobiti, nu zato nedajte nikakva krajcara, da se nebudete kasnije kajali.

Ovaj poziv poprčan malom noticom u «Edinosti» dao je već povoda, da se već u podgradskom kotaru tu i tamo govorka, kao da su tobož zastupnici na car. vieću štogod za sebe pridržali Uzu zlobnu viest mogloše samo neprijatelji našega naroda širiti, jer zastupnici a osobito Dr. Dinko Vitezić nisu imali nego truda i napora, da su u Beču i ono malo za naše biedne vozare izposlovali, a to je sve išlo preko ministarstva rata. Mi bi morali sažaliti svakoga čovjeka, koji bi samo dvojio o plemenitomu karakteru našega zastupnika. Pozor dakle.

Tršćanski Sokol držao je dne 14. o. m. glavnu re-ovitu skupštinu u kojoj bi čitano izvješće tajnika i blagajnika a zatim objavljen izbor novoga odbora. Izabran bihan: Gjuro Vučković predsjednikom, Dr. Andrija Longhino potpredsjednikom, Fran Sakser tajnikom, Fran Čokelj blagajnikom; kao prisjednici: Dr. Mate Rinaja ič, Fan Revošić, Martin Kerže,

Fransatornost te Ivan Inano; zamjenici: Fran Sebotnjak i Josip Dužnik.

Društvo brojili jasn sada preko 100 članova, a društvena blagajna — predma ostojat društvu tekar pol godine — narasla za preko 400 fr.

Čestitajući mladom društvu što je poverilo svoju sudbinu u toli vrstnim rukama, želimo na što bolji uspjeh. Slovenski, osobito mladi narastaj u Trstu nebi se smio tuđiti tomu društvu, u kojem se jačaju mušice hudi i učvršćuje narodna svijest. »In corpore sano, mens sana.

Plesovi u slavenskoj čitavnici. Dne 14. januara ja satela se uz čitavičke članova i mnogobrojne gostove lepa kita, većinom slavenskog krusnog spola u velikoj sali gotične »al Monte verde«. Prije plesa izgrlo se na tomblu nekoliko veoma lepih zgoditakah koje je nabavio za tu zgodu zabavnii odbor. Zabava i prija i u vreme plesa bijaše vrlo animirana, bez ikakve nepočetosti ili prederanosti; bila vam to upravo domađu ili obiteljiška zabava. Plesajući i plesači nije bilo, tako je n. pr. četvorku plesalo do 60 parova; nija se mogao u obće nikome potužiti da se nezabavljii, ako je samo htio u taj mesopostavlji plod zagriati.

Juder na večer bijaše drugi ples, koj je priredila čitavnica tršćanska. I ovaj put može biti odbor sa uspjehom pod punoma zadovoljan; pošlo mu je naimo za rukom i ovaj put skupitii toll mnogobrojno i otmeneo društvu jednog i drugog spola. Da se je i tuj veselo i živahno plesalo netreba niti da spominjemo.

Ovim plesom zaključii čitavnica svoje mesopustne zabave a mi se nadamo da će izbor nastojati i u ostalo doba godine svoje članove i prijatelje poučno-zabavnlmi predavanji, koncerti ili slatnmi kad što zabavili.

Iz Lovrana dobivamo sve to neugodnije glasove, koji će nas napokom prisliliti da stanemo rak-ranu vrstom rukom i ostrim nožem rezati. Njeki starac naimo, komu neda Bog, pol stare dane mira uz pomoć dvojice trojice priprejanii oblizati tamošnje obitelji i mutii narod da mu podpiše njevakvu molbu za talijansku školu.

Njeki o hoće da mu ide u tom neželston poslu i tamošnji župnik na ruku. Ako je to istina, žalimo veoma g. župnika jer će prolgrati i ono malo povjeravaja što ga jošie možia u narodu uživa, a neka nam vjeruje, da mu nećemo ni mi ostati dužni. Mi smo dugo šulili, predma se je moglo znati, da Hrvatii nemoža biti prijateljem ovaj, koji živi pod skrbničtom naše kome »latrice«, nu kad se prepuni čaša, iao si onomu, na koga se izljuje, G. župničke, kanite se rjivaja pošu, pošu koj se su odrekli i vaši jednomišljenici, viedii da njim nećavtu ružu u iztočnoj dielu Istre. Zar vam je milije društvo dvojice trojice multikana i političara »spod ladanjice« nonoli sav ostali pošteni i čisto hrvatski puk Vaše župe?

NEUKU NAUKA.

krije zemljom. Tako se čini i sa raznim cvietom, ali se ga obavije slanom. A što čieno s vođkama koje se nedadu ni povajlliti a teško slanom obaviti? Gdje je ovo poslednje moguće (osobito kod mladijih vođkah), nežali truda. Veća, starije vođe namuži s vopnom »razpušćenim u vodi i krvi, i to čiavo deho, jesenskim mrazom i studentii hoće se ugnuti, ako biljku okupaš i lišće otргаs da biljka brže uzori, u proljetnmi, ako biljku, osobito rana, mladu zelenitua liti, pomno pokrivaš, svake večeri a od krivaš kad se sunce pokaze.

Drveću u i obće svakoj biljki je, onaj mraz najpogibeljniji, koji naglo nastane t. j. dok biljka nije k tomu pripravna, ili kao se mraz i toplina naglo izmjenjuju. Močvarno ili vjetru izloženo zemljišće je mnogo više podvrženo mrazu negoli suho i u zatliju se nalazeća. Nedao Bog da bimo izkušali zlo posledice sadašnje zime a u budućie živjamo se sami, žuvat će nas i Bog.

Kuž (kadulja, salvia officinalis) kojez imade veoma mnogo u Dalmaciji, u hrvatskom Primorju te u iztočnih stranah Istre, odakle se suh izvažu u daleki svijet, može se rabiti, kako to »G. Poučnik« prapuća proti sledećim holostim a) proti gošu. Ima ljudi, koji se lahko i često pote, što je dosadno a i zdravlju pogibeljno. Da se ustavi pot, kuha se nekoliko suhih listića kuša u čistoj vodi; prociedi se, pak se prociedina plje dok je mlajšana ili kad je posve hladna, i to u jutro na tašie ili večer u postelji. b) Za deana (zabunlice). Dokazano je, da kuš djeluje jako hlago-tvorno na deana jer postanu tvrda, meso se držii tvrsto zubi ako se ga maže ili tere kušom, Englezi si svakog jutra taru deana lišćem kušovima, c) Protii žučakua. Ima ljudi, kojim s raznih uzrokaš da ili sapa zlo vonja što je neansoano za njih same i za one koji šnjim obće. Protii tog nevolji, ako dolazi iz usli, prepomaguje se ži (the) iz mlleka i suha kušovog lišća. Ovom tekudinom izpiraja se usta 5, do 6. puta na dan. d) Grlobolja, koja pomoriš dan današnjii tollo ljudi osobito male djece lieži se čajom od suha kušovog lišća. pomješana sa medom i octom (kvasinom). Ovakvim čajom izpra se grlo 10. do 20. puta na dan.

Knjizevne vesti.

Sledeće knjige i zabavno poučne časopise primismo tekom petnaest danah te je što toplije preporučamo svim našim čitaocim, osobito onim, koje je Bog obilnije nadario.

VII. VIII, IX, X i XI svezaka poznatog romana »Kletva« našeg neumrlkog Seneca. Nebi smjelo biti hrvatske kuće bez ovog romet-djela.

Juditha ili vjera i domovina, spjevao P. Robert Kauck; franjevac, učitelj hogoslova. U Buzju. Tiskano kod L. Nanay 1883. U maloju omlini 46. stranah. Ciena 6, poštom 8. novčica.

Hrvatske biblioteke svezak 3. Otac i sin. Crta iz patnostoga vjeka. Napisao D. Demeter. Knjižara L. Hartmana (Kuzli i Dentach) u Zagrebu. Ciena 15. novčica.

Trst in okolica. Zgodovinska slika, spisali Matija Sila. Izdalo i založilo opvatništvo »Edinosti«. Tisk nove tiskarne pod vod. F. Huala v Trstu, 1882. Ciena 45. novčica.

Hrvatska Vila svezak IV sadržaje: »Urotinici«. Izvorna historičko-narodna pripoviet. Piše D. Joso Gržetić. — »Medo Pucol (Slika)«. — Sedvesdeslje. »Deli Sellmove«. — Javorovo lišće. — Glavna ulica u »Dubrovniku«. (Slika) — Bartek pohjedatelj. Pripoviedka Hinka Sinkilevica. Pohrvatio Fran Kušinić. — Gujašii iz okolice Zadra. (Slika). — Pastirica iz okolice Knina. (Slika). — Adalgisa. Pripoviedka F. Arica-Riščanina. — Srednii posjet kod kneza Nikole L. na Cetinju (Slika). — Na odlazku. Spjevao K. M. Prvaci današnjeg Pariza. »Napisao P. Boborikln. S ruskoju prevao Ilija Milarov. — Crnogorski vojvodaa (Slika) — Odgovor na članak kurje oko« — Listak.

Vianac, br. 2 donosi: Začudjeni svatovi, roman Janjia Sloskoga (nastavak); Sanssouci, spjevao Dr. Gjuro Arnold; Četnikova pripoviest po A. A. Kosinjskom prevo A. T. (nastavak); Pjesma u prozi, napisao I. S. Turgenjev, prevo G. Galac;

Zlatni snasli, spjevao G. K.; Moskovski Kremj, piše Dr. F. Celestin (konac); Knjizna obznanie, piše Millvoj; Listak (K silkam — Knjizavnost — Umjetnost — Svažica — Bibliografija); Silke: Léon Gambetta i Nizza.

Vianac, broj 3. »Dva soneta«, G. K.; »Začudjeni svatovi« Roman Janjia Sisojaska; — »Priče« Evgenije Nanadova. — »Četnikova pripoviest«. Po Ad. Am. Kosinjskom prevo A. T. — »Munjavni povjet«. — »Put na Lovćen«. Napisao F. I. Despot. Listak, K silci. — Knjizavnost — Umjetnost. — Bibliografija.

Nada. Brnca naša u Dalmaciji, koji se nedavno riešije talijanskih okova, napose drevni hrvatski Split i njegova omaladna prepnuša da zauzmu u knjizevnom životu Hrvatua ono mjesto kojim se je njeko Dalmacija dično izlitala. Novom godinom oživii hrvatska nada u Splitu »Nadua«, časopis za pouku i zabavu, koju mi lipo preporučamo i njezin sadržaj ovo našim štioem prihodbujemo: Br. 1. »Nadi« pjesma od Sundešića. — »Pogled na pjesmatu okolici« od F. S. M. — »Crte iz života gljenerala Marka Sinovčića, Spilčanina«, piše Milan Mirković. — »Jedna narodna žilva prošatoga vjeka.« od O. S. Zlatovića. — »Poljička bježanlja«, crta Juraj Kapici. — Listak.

Br. 2. »Splitu« Spjevao F. I. Despot. — »Crte iz života gljenerala Marka Sinovčića, Spilčanina (nastavak). — »Na Porinogradu«. Poslanica starinskoga glasa, Grguru Blokova. — »Smrt kneza Petra kruičica Trsatškoga« Povjestna pripovied XVI vjeku. — »Poljička bježanlja (nastavak) — »Osveta« francazki napisao R. Corfambert, Pohrvatio D. — Listak.

Modni list. Ako imade naših čitate-lijah kojim služii modni list, tad njim ovaj najpoznatiji hrvatski pohvat na srce položimo. Nadi će u njemu svega, i više nego li u silnih talijanskih ili njemačkih listovih. Uz krasne slike, nasladjivati će se našim krasnim hrvatskim jezikom. Osim modnoga teketa počeo je »Modni list« prihodbivati izvorne podiatke. Svakomu drugomu broju bili će dotan brez (tako se kroji). Ciena je listu na godinu 4. fr. a za preplatnike »Hrv. Vila« 2. fr. Dobiva se u Zagrebu.

Napokom primismo i sledeće strukovne časopise, kojih sadržaj, radi obilnosti gradivni nemožemo danas prihobiti, nu koje isto tako strukovnjakom vručie preporučamo. »Hrvatski učitelj«. Br. 3. Časopis za školu i dom. Ciena mu 3. fr. na godinu. Izlazi u Zagrebu 1. i 15. svakog mjeseea. »Napredak«. Br. 3. Časopis za učitelje, izgobjitelj i sve prijatelje mladeži. Izlazi u Zagrebu svakog 1. 10 i 20 u mjesecu. Ciena mu 5. fr. na godinu.

Viestnik hrvatskoga arkeologičkoga društva. God. V. Br. 1. U Zagrebu 1. sleđnja 1883. Ciena mu 4. fr.

Javna zahvala.

Na naš poziv koji upravismo u ime hrv. akad. društva »Zvonimira« na hrvatske rođoljuba, da nas po mogućnosti podnpu hudi novcem hudi knjigami, da si uzognemo knjizniču i čitavnicu osnovati, sjetiše se i pripolaše nam tadalje: Slavno uredništvo »Narodnoga Listaa u Zadru silodeče knjige: 1.) Godišnja izvješće velike gimnazije u Kotoru. — 2.) Besjeda na sedamstogodišnjicu Iv. Franje Asizkoga — od Mib. Pavlinovića. 3.) Misao hrvatska i misao srbska u Dalmaciji od god. 1848—1882. — od Mib. Pavlinovića. 4. »Hrvatski Bogoslužbenik« priredio o. S. J. Gosp. B. Brozović odvjetnički kandid. u Senju 19 kom. knjiga »Ljepota povad strahota« i 10 kom. knj. »Eist. razvitak narodnog gospodarstva.« Slavna »Matica Dalmatinska« u Zadru »Narodni Kolarid« za god. 1883. — Primismo takodjer »Vjestnik kluba inžinira i arhitekta« u Zagrebu, uz risarije. Od upravljenih molba na: mnoga gradska zastupstva i obćine, sjetiše se naa, slavno grad. zastupstvo grada Senja sa podporom od 25. for. — i slav. gradeko zastupstvo grada Požege sa 10. for. — S'adačna hvala!

Osobito nas podupiraa »Matica Hrvatska« u Zagrebu, od koje primismo velik broj po namj izdanih knjigah. — Uz to nam slahu celo vreme od postanka društva bezplatno svoje listove slavna uredništva: »Narodnih Novinab«, »Pozoraa«, »Šumarskog lista« i »Napredka« u Zagrebu; »Slobode« na Susaku; »Narodnoga Lista« u Zadru; »Naše Sloge« u Trastu. — Svim slav. uredništvom pomenutih listovah najtoplja hvala za ovu godinu, te se preporučamo za buduću. — Preporučujmo ovom zgodom »Zvonimira« rodoljubnoj požrtvornosti Hrvata, čast je podpisanim izraziti ovim u ime hrv. akad. društva »Zvonimira« u Beču svoj gospodi darovateljem najtoplju zahvalu.

Beč, 12. prosinca 1882. Za odbor »Zvonimira«: Ante Blankin, Vatroslav Brlić, predsjednik, tajnik.

Javna zahvala.

Nepoznatomu prijatelju naroda, koji nam je poslao predplatu za 14 iztisakah »Naše Sloge« za županiju Jelčansku, budi ovim izrečena srdačna hvala Uprava »Naše Sloge«.

Listnica.

P. n. g. Bodetić Anton u Dračevcu: Vaša je sada predbrojba namljena do konca prošie god. 1882. — Zagar Josip u Gerovo: Takodje.

Pregled tršćanskoga tržišća dne 31. Januara 1883.

Table with 4 columns: Item, Old Price, New Price, and another Price. Rows include items like Vosak prim., Kafa Portoriko, S. Domingo, etc.

Advertisement for G. POPPOVIĆ u ZAGREBU prodaja na malo i veliko NAJBOLJE SJEMENJE. Tko zaište dobiti će cieni badava i franko.